ג: קרבן באחד באדר פרק ראשון שקלים העדה

מסורת הש"ס

א) כש"י אותם דב"ש הם ואח"כ ר' יוסי ר' יוסי מטום קנסא וכה"ר פירי מקבלין ומעשרין, ג) מעלה עט ב, ג) ערכין ד ב מנחות כא ב מו ב, ד) עי' לקמן הלכה ד, ה) ס"פ תמי, ו) יומא סב ב, ז) תו, ח) מכין, ט) מדן, י) ס"פ אבל מקבלין מהן נדרים ונדבות, כ) שהוא נדר, ל) לא נדר ולא נדב, מ) הוא.

עין משפט נר מצוה

כ א מ"י פרק ג משקלים הלכה ט:
כא ב מ"י שם הל"ז:
כב ג מ"י שם הל"י:
כג ד מ"י שם הל"ז:
כד ה מ"י פרק ד מפסה"מ הל"ח:
כה ו מ"י פרק ג משקלים הל"ח:
כו ז מ"י פרק ג מתפה"ק הל"ט:

נוסחת הבבלי

(**א**) מעבדין ומוכלין אמר ר"י: (**ב**) הא כן כשבויא כו' לא כהדא אין כי': (**ג**) מתה בי שאין כו': (**ד**) וקנסים אם וכו':

הגהות הגר"א

[**א**] נ"ל אין מתפכנין עד שיהא בן עשרים. וכ"ה שיטת רוקח הגדול בסימן רל"ב וכ"ה שיטת הרע"ב ומדברי הרמב"ם בפירושו נראה דגרס כעין דמה שאמר בגמ' ומתפכנין מעוקר. ד"ה ולא מתנות עליו אין מתפכנין אלא בן כ' ולפ"ז ניחא הכל לפי הגיגת דלקמן (אלא ד"ה): **כיני מתניתא.** כן גרס לפרש מתני' דדרכי שלום כיינו מפני הכבוד לפי שעבודת הקרבנות עליהם וכי היכא דלא ליתי לתגרגרי ולי נראה מפני הכבוד הייט שמתווייבים לעבוד בהם כבוד דכתיב וקדשתו ולתיבות ליכא דכיון דמתלה כ"ד הוא על העמיד לגבות הם מחלו להקהיים: **י"כ שבעים יתנו.** זה כיומרות שנים עשר והכהנים והלויים בכללו: **כן מתיבין חכמים לר"י.** דחכמים סוברים דלר"י מותר להניח משקלי הכהנים פיחתו ושתי הלחם שלא נאחזו וכל מנחת כהן אלא ממנחת כהן יחיד אבל לא ממנהה שים לו כשותפות שם הלוים: **תשלם יחיד מפס וכו'.** כמו דמליגו שיחיד חוזר מלבוי שחטאת יחיד מתה ואין חטאת לבור מתה ר"ש אומר לחלק בין מנחת יחיד למנחת לבור: **וקשיא וכו'.** הש"ס לא סיים למילתיה דר' טרי ומקשי עליה ר"ש הא דקתמר בסמוך וכוה מוקיע לן שיטיה כוא ומכלו קתמר אלא: **אלין תעלא וכו'.** מתני' היא בפ"ו דיומא: **וכוא מעיב לפן.** וכי אקלים לאו נדבת יחיד הן ולמה יניח מהן עיתר ושתי הלחם: **כל דעבר כימא יתן.** דהיינו הכהנים ולויים וישראלים שכולן עברו כים סוף: **על הפקודים.** הייט בין אותן שמתו לבדן בין אותן שנמנו עם ישראל יתנו תרומת ר' וכא דכתיב נפרשת ואלה פקודי וסמך פקודי העדה מתת ככר וגו' דשמעינן דהכהנים ולויים לא נתנו הייט בתרומת הלבנים אבל בתרומת שקלים לקרבנות לבור כוכוו לולן: **כל דעבר על פיקודייא.** והכהנים ולויים לא עברו בתנין לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליהם ומנה אותן:

הלכה ד מתני' קני זכין וכוכו. מוכים וכני יוחה שוכין חוצות מביאין וכבוחיים תיירי אבל בנכרים אין זכין הנוח: **כל שכוא נידר ונידב מקבלין מידן.** דכתיב אים אים לרבות נכרים שבולדים נדרים ונדבות כישראל: **וכן מפורש ע"י שורא.**

משנת אליהו

הלכה ג **הא לכבוא כו' ואין מתפכנין עד שיהא בן עשרים.** כך היא גירסת מרן הגאון ז"ל וכ"כ שיטת הרוקח הגדול בסימן רל"ב וכ"כ שיטת הרע"ב. ומדברי הרמב"ם בפירושו נראה דגרס' כגי' שיטה ובסה מכוונים ומתפכנין מעוקר פ'. ה"א לכמבדים דבא מעוקרת דייק הדיתם בכבנים כ"ם יקחי על הא דתנן אין מתפכנין אלמא ס"ל דבכבנים דוא מתפכנין אבל אם לא דתנן אין מתפכנין אלמא ס"ל דבכבנים הם מחלו לבבנים: **י"כ שבעים יתנו.** זה כיומרות שנים עשר והכהנים והלויים בכללו: **כן מתיבין חכמים לר"י.** דחכמים סוברים דלר"י מותר להניח משקלי הכהנים פיחתו ושתי הלחם שלא נאחזו וכל מנחת כהן אלא ממנחת כהן יחיד אבל לא ממנהה שים לו כשותפות שם הלוים: **תשלם יחיד מפס וכו'.** כמו דמליגו שיחיד חוזר מלבוי שחטאת יחיד מתה ואין חטאת לבור מתה ר"ש אומר לחלק בין מנחת יחיד למנחת לבור: **וקשיא וכו'.** הש"ס לא סיים למילתיה דר' טרי ומקשי עליה ר"ש הא דקתמר בסמוך וכוה מוקיע לן שיטיה כוא ומכלו קתמר אלא: **אלין תעלא וכו'.** מתני' היא בפ"ו דיומא: **וכוא מעיב לפן.** וכי אקלים לאו נדבת יחיד הן ולמה יניח מהן עיתר ושתי הלחם: **כל דעבר כימא יתן.** דהיינו הכהנים ולויים וישראלים שכולן עברו כים סוף: **על הפקודים.** הייט בין אותן שנמנו לבדן בין אותן שנמנו עם ישראל יתנו תרומת ר' וכא דכתיב נפרשת ואלה פקודי וסמך פקודי העדה מתת ככר וגו' דשמעינן דהכהנים ולויים לא נתנו הייט בתרומת הלבנים אבל בתרומת שקלים לקרבנות לבור כוכוו לולן: **כל דעבר על פיקודייא.** והכהנים ולויים לא עברו בתנין לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליהם ומנה אותן:

הלכה ד מתני' קני זכין וכוכו. מוכים וכני יוחה שוכין חוצות מביאין וכבוחיים תיירי אבל בנכרים אין זכין הנוח: **כל שכוא נידר ונידב מקבלין מידן.** דכתיב אים אים לרבות נכרים שבולדים נדרים ונדבות כישראל: **וכן מפורש ע"י שורא.**

מלחמת השקל לכל מי שלבך: **יפנו בתקדש.** לפי שהיה הזמן מתקרב היו יושבין בתקדש כדי שיתכהרו לבניא ע"מ בתקדש כייט כיהנים: **בפיהילו לפפקן.** ומוליאין הבנוגו מביתו של מי שלא הכניא שקלו: **נוים.** לאפוקי מתי"ד בלי דאבר על פקודייא: **אבל לא נפים.** ונתנו אים כופר נפשו כתיב ולא אשה: **ולא עבדים.** דליכון לה לה מאשה: **וקטנים.** אפילו הבייא שתי שערות והוא פחות מבן עשרים: **שוב אינו פופק.** אביו מלשקול בשביל שאומרין לו מאחר שנתת עליו בשנה שעברה והשמדת עליו זאת המלוה הן עליו תמיד עד שיגדל ולא תפסוק: **ואין מתפכנין אם בכהנים.** אע"פ שחייבין בחלתת השקל: **מפני דרכי שלום.** תפרס בגמ': **כל כהן ששוקל אינו פופא.** ואע"פ שאינו חייב לשקול ומ"מ אם שוקל נמצא קרבן לבור קרב משל יחיד קמ"ל דאינו הוגא לפי שהוא מוקרו ליבור לגמרי: **לעולם.** להנאתן ולא היא דחייבין לשקול אלא שעומד ושתי הלחם לוקחין מתקלי ישראל לבדן: **גמ' הא לבבוא פוכבין.** מן הבשים ועבדים וקטנים דדוקא אין מתפכנין אותן: **דהא דיוסר.** שהוכבין מן הקטנים דוקא בשהגיעו שתי שערות אע"ג אלא הגיע לכלל שניי: **אבל אם לא הגיא אבי שתי שערות.** ולא הגיע לכלל שניי אפילו מוכבין לא: **ולמשכן אין מתפכנין עד שיגיא שתי שערות.** ויגדיל שיגיע לכלל שניי ל"ל ר"ש ולמשכן אין מתפכנין עד שיהיה בן כ'. ולפ"ז ניחא הכל אף הסוגיא דלקמן (אלא ד"ה): **כיני מתניתא.** כן גרס לפרש מתני' דדרכי שלום כיינו מפני הכבוד לפי שעבודת הקרבנות עליהם וכי היכא דלא ליתי לתגרגרי ולי נראה מפני הכבוד הייט שמתווייבים לעבוד בהם כבוד דכתיב וקדשתו ולתיבות ליכא דכיון דמתלה כ"ד הוא על העמיד לגבות הם מחלו להקהיים: **י"כ שבעים יתנו.** זה כיומרות שנים עשר והכהנים והלויים בכללו: **כן מתיבין חכמים לר"י.** דחכמים סוברים דלר"י מותר להניח משקלי הכהנים פיחתו ושתי הלחם שלא נאחזו וכל מנחת כהן אלא ממנחת כהן יחיד אבל לא ממנהה שים לו כשותפות שם הלוים: **תשלם יחיד מפס וכו'.** כמו דמליגו שיחיד חוזר מלבוי שחטאת יחיד מתה ואין חטאת לבור מתה ר"ש אומר לחלק בין מנחת יחיד למנחת לבור: **וקשיא וכו'.** הש"ס לא סיים למילתיה דר' טרי ומקשי עליה ר"ש הא דקתמר בסמוך וכוה מוקיע לן שיטיה כוא ומכלו קתמר אלא: **אלין תעלא וכו'.** מתני' היא בפ"ו דיומא: **וכוא מעיב לפן.** וכי אקלים לאו נדבת יחיד הן ולמה יניח מהן עיתר ושתי הלחם: **כל דעבר כימא יתן.** דהיינו הכהנים ולויים וישראלים שכולן עברו כים סוף: **על הפקודים.** הייט בין אותן שנמנו לבדן בין אותן שנמנו עם ישראל יתנו תרומת ר' וכא דכתיב נפרשת ואלה פקודי וסמך פקודי העדה מתת ככר וגו' דשמעינן דהכהנים ולויים לא נתנו הייט בתרומת הלבנים אבל בתרומת שקלים לקרבנות לבור כוכוו לולן: **כל דעבר על פיקודייא.** והכהנים ולויים לא עברו בתנין לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליהם ומנה אותן:

הלכה ד מתני' קני זכין וכוכו. מוכים וכני יוחה שוכין חוצות מביאין וכבוחיים תיירי אבל בנכרים אין זכין הנוח: **כל שכוא נידר ונידב מקבלין מידן.** דכתיב אים אים לרבות נכרים שבולדים נדרים ונדבות כישראל: **וכן מפורש ע"י שורא.**

עין משפט נר מצוה

כ א מ"י פרק ג משקלים הלכה ט:
כא ב מ"י שם הל"ח:
כב ג מ"י שם הל"י:
כג ד מ"י שם הל"ז:
כד ה מ"י פרק ד מפסה"מ הל"ח:
כה ו מ"י פרק ג משקלים הל"ח:
כו ז מ"י פרק ג מתפה"ק הל"ט:

נוסחת הבבלי

(**א**) מעבדין ומוכלין אמר ר"י: (**ב**) הא כן כשבויא כו' לא כהדא אין כי': (**ג**) מתה בי שאין כו': (**ד**) וקנסים אם וכו':

הגהות הגר"א

[**א**] נ"ל אין מתפכנין עד שיהא בן עשרים. וכ"ה שיטת רוקח הגדול בסימן רל"ב וכ"ה שיטת הרע"ב ומדברי הרמב"ם בפירושו נראה דגרס כגי' שיטה ובסה מכוונים ומתפכנין מעוקר פ'. ה"א לכמבדים דבא מעוקרת דייק הדיתם בכבנים כ"ם יקחי על הא דתנן אין מתפכנין אלמא ס"ל דבכבנים דוא מתפכנין אבל אם לא דתנן אין מתפכנין אלמא ס"ל דבכבנים הם מחלו לבבנים: **י"כ שבעים יתנו.** זה כיומרות שנים עשר והכהנים והלויים בכללו: **כן מתיבין חכמים לר"י.** דחכמים סוברים דלר"י מותר להניח משקלי הכהנים פיחתו ושתי הלחם שלא נאחזו וכל מנחת כהן אלא ממנחת כהן יחיד אבל לא ממנהה שים לו כשותפות שם הלוים: **תשלם יחיד מפס וכו'.** כמו דמליגו שיחיד חוזר מלבוי שחטאת יחיד מתה ואין חטאת לבור מתה ר"ש אומר לחלק בין מנחת יחיד למנחת לבור: **וקשיא וכו'.** הש"ס לא סיים למילתיה דר' טרי ומקשי עליה ר"ש הא דקתמר בסמוך וכוה מוקיע לן שיטיה כוא ומכלו קתמר אלא: **אלין תעלא וכו'.** מתני' היא בפ"ו דיומא: **וכוא מעיב לפן.** וכי אקלים לאו נדבת יחיד הן ולמה יניח מהן עיתר ושתי הלחם: **כל דעבר כימא יתן.** דהיינו הכהנים ולויים וישראלים שכולן עברו כים סוף: **על הפקודים.** הייט בין אותן שנמנו לבדן בין אותן שנמנו עם ישראל יתנו תרומת ר' וכא דכתיב נפרשת ואלה פקודי וסמך פקודי העדה מתת ככר וגו' דשמעינן דהכהנים ולויים לא נתנו הייט בתרומת הלבנים אבל בתרומת שקלים לקרבנות לבור כוכוו לולן: **כל דעבר על פיקודייא.** והכהנים ולויים לא עברו בתנין לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליהם ומנה אותן:

הלכה ד מתני' קני זכין וכוכו. מוכים וכני יוחה שוכין חוצות מביאין וכבוחיים תיירי אבל בנכרים אין זכין הנוח: **כל שכוא נידר ונידב מקבלין מידן.** דכתיב אים אים לרבות נכרים שבולדים נדרים ונדבות כישראל: **וכן מפורש ע"י שורא.**

ציון ירושלים

ובאמת שביקר כפי' הש"ס ובירפתו שכן מלינו בפ"ק דבילה הל"ב אמרו בירושלמי מי אין מפקלים המעגל מע"ג הלוחים בי"ש אבל מפקלין בחש"ש ועי' שבת קמ"ח ע"ב שומעין המגבל מע"ג הלוחים בשבת. וכ"כ הרמב"ם בפ"ו מהבת הי"ב ובאור המרכבת המשנה שם בפ"ח דמדכתב בהלכו שבת תיבת בשבת דהוא מיותר הכוונה דוקא בשבת אבל בי"ט לא עב"ם בחוה"מ מותר לפרק. והבא"ח בלה פ"ק הבת ב"כ ואין מפקלין בי"ט אבל בחוה"מ מפקלין והוא בירושלמי הלה:

(המשך לעמוד הקודם)

מגיין שהפקר ב"ד הפקר דכתיב אשר לא יבא. בגבלי ביבמו' דפ"ט ובכתה מקומו' הבית ב"כ דבר ר"ש שליף מאלה הבתלות ובי"ם פ"ו דיבמות סימן ר"ט כתב דהא דר"ש עדיף דלא תימא דוקא שיכולים להפקיע ולא להחליט לחבירו קמ"ל הן דר"ש לכך לחד ר"ש מאלה הבתלות ובבר זה היה בהעלם עין מהבר בעל ב"ם סימן קב וב"ב בחקרים מעקר סימן ר"ט מבתבו דאין יכול לחליט לאחרי וכל לאחרוני הלכו בעקבותיהם ולא לאו דבר ר"ש הלו ובירושל' כאן לא מצלה רק דבר ר"י ע"ש. (ע"ש): **הדא דתימר בשהביא שתי שערות.** בעשה"מ הלי שקלים ובקצה"ח סימן ר"ל ובתבור מלאים סימן כח פ"ק לב:

גליון הש"ם

[**ה**] עי' בק"ע ופ"ק הכיתה נר עד שיהי' בן כ' והגר"א ג"כ הגיה בן ב"ש אבל כפי' המפרשים דיסוד מעולה בירושלמי אין מתפכנין עד שיגיע בן ב"ש וכ"כ הרמב"ן בפרשת כי תשא ועי' בחי"ר אמנם לשון בירושלמי אינו מוכן דמעיקרא נקט בהכיא כ' שערות ובוא ולמן דלא"ה דיבור בעת בירושלמי וג' מילוקים יש בדה דתימר בשהביא בי אבוהון יחד נבנה ליי אלהיו בי ישראל לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו בי אבוהון יחד נבנה ליי אלהיו ישראל כאשר צוונו המלך כורש מלך פרס: עזרא ד ג

תקלין חדתין

שנוגעות בהקדן הן של בעלים: **דב"ש היא.** דאמר הפקר לבעלים הפקר ולפיכך יכול לבוחיף ובעור בן המעבר אבל לב"ה אין רשאי לבוחיף וליתן הנוגעות בתרן לבעלים בתורת לקנו ולבעור מן המעבר ולבן בעלים מעבירים ואוכלים. **ואיכא דברבי בעיים ובעיבים אוכלים.** כלומר בתמיה וכי גם בעיבים אוכלים זה ולא"ה בעיבן על שיופקר אף בעבוריהם: **בד"ה מפוס קבם.** דבינן דקנסיהו רבנן ובפקיהו הבנוגעות בתרן הבי הוא בהפקר ב"ד ובעור מבעבריהם ובמ"ש דהפקר ב"ד פוטר מן המעבר: **מתני' שלחנות.** בחלפנים: **היו ובכים כמדיבה.** בירושלים ר"ש בכל ערי ישראל בהחלוף מחצית השקל בהחליף מטבע מדינתם: **יפנו בתקדש.** לפי שהיה הזמן מתקרב יפנו בתקדש כדי שיתכהרו בהיכל: **בפיהילו לפפקן.** בלשונם מביאים: **לא נפים.** דאים כתיב ולא אשה: **ולא עבדים.** דהוקבו לאשה: **וקטנים.** אפי' בבן ב"ש אם לא הגיע בן שתי שערות: **אבל לא נכבוא מוכבין.** מן הקטנים: **גמ' הא לבבוא פוכבין.** מבשים ועבדים וקטנים דדוקא אין מתפכנין אותן: **דהא דיוסר.** שהוכבין מן הקטנים דוקא בשהגיעו שתי שערות אע"ג אלא הגיע לכלל שניי: **אבל אם לא הגיא אבי שתי שערות.** ולא הגיע לכלל שניי אפילו מוכבין לא: **ולמשכן אין מתפכנין עד שיגיא שתי שערות.** ויגדיל שיגיע לכלל שניי ל"ל ר"ש ולמשכן אין מתפכנין עד שיהיה בן כ'. ולפ"ז ניחא הכל אף הסוגיא דלקמן (אלא ד"ה): **כיני מתניתא.** כן גרס לפרש מתני' דדרכי שלום כיינו מפני הכבוד לפי שעבודת הקרבנות עליהם וכי היכא דלא ליתי לתגרגרי ולי נראה מפני הכבוד הייט שמתווייבים לעבוד בהם כבוד דכתיב וקדשתו ולתיבות ליכא דכיון דמתלה כ"ד הוא על העמיד לגבות הם מחלו להקהיים: **י"כ שבעים יתנו.** זה כיומרות שנים עשר והכהנים והלויים בכללו: **כן מתיבין חכמים לר"י.** דחכמים סוברים דלר"י מותר להניח משקלי הכהנים פיחתו ושתי הלחם שלא נאחזו וכל מנחת כהן אלא ממנחת כהן יחיד אבל לא ממנהה שים לו כשותפות שם הלוים: **תשלם יחיד מפס וכו'.** כמו דמליגו שיחיד חוזר מלבוי שחטאת יחיד מתה ואין חטאת לבור מתה ר"ש אומר לחלק בין מנחת יחיד למנחת לבור: **וקשיא וכו'.** הש"ס לא סיים למילתיה דר' טרי ומקשי עליה ר"ש הא דקתמר בסמוך וכוה מוקיע לן שיטיה כוא ומכלו קתמר אלא: **אלין תעלא וכו'.** מתני' היא בפ"ו דיומא: **וכוא מעיב לפן.** וכי אקלים לאו נדבת יחיד הן ולמה יניח מהן עיתר ושתי הלחם: **כל דעבר כימא יתן.** דהיינו הכהנים ולויים וישראלים שכולן עברו כים סוף: **על הפקודים.** הייט בין אותן שנמנו לבדן בין אותן שנמנו עם ישראל יתנו תרומת ר' וכא דכתיב נפרשת ואלה פקודי וסמך פקודי העדה מתת ככר וגו' דשמעינן דהכהנים ולויים לא נתנו הייט בתרומת הלבנים אבל בתרומת שקלים לקרבנות לבור כוכוו לולן: **כל דעבר על פיקודייא.** והכהנים ולויים לא עברו בתנין לפני משה אלא הוא הלך לפתחי אהליהם ומנה אותן:

הלכה ד מתני' קני זכין וכוכו. מוכים וכני יוחה שוכין חוצות מביאין וכבוחיים תיירי אבל בנכרים אין זכין הנוח: **כל שכוא נידר ונידב מקבלין מידן.** דכתיב אים אים לרבות נכרים שבולדים נדרים ונדבות כישראל: **וכן מפורש ע"י שורא.**

תורה אור השלם

1. וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל׃ ויקרא ו טז 2. זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיְיָ׃ שמות ל יג 3. וַיֹּאמֶר לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וְשֹׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא לָכֶם וְלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס׃ עזרא ד ג

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com